

การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1
EDUCATIONAL SUPERVISION OF BANHARNJAMSAIWITTAYA 1 SCHOOL

สิริขวัญ สุพรรณคง¹

SIRIKWAN SUPHANKHONG

นุชนรา รัตนศิริประภา²

NUCHNARA RATTARASIRAPRAPH

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวนทั้งสิ้น 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของกลิคแมน, กอร์ดอน และรอส กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross Gordon) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวิทยฐานะ ไม่แตกต่างกัน

Abstract

This research purposes were to identify 1) the educational supervision of Banharnjamsaiwittaya 1 School and 2) the comparative results of educational supervision opinions of Banharnjamsaiwittaya 1 School as classify by respondents' status. The sample was 66 personnels of Banharnjamsaiwittaya 1 School. The research instrument was a questionnaire about educational supervision based on Glickman, Gordon and Ross Gordon's concept. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, T-Test and one-way ANOVA

The findings were as follows:

1. The educational supervision of Banharnjamsaiwittaya 1 School, both collectively and individually, were at a high level which ranking by arithmetic mean from high to low were the direct assistance, the staff development, the curriculum development, the group development and the action research.

2. The comparative results of educational supervision opinions of Banharnjamsaiwittaya 1 School as be classified by gender, age, level of education, functional position, work experience and academic status were not significant difference.

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

สภาวะการณ์ในปัจจุบันสังคมโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ได้มีวิวัฒนาการและมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาคนและประเทศชาติให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างศักยภาพให้สามารถดำรงอยู่ในประชาคมภูมิภาคและได้อย่างมีศักดิ์ศรี อยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไทยฉบับแรก ปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 6 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การศึกษาจึงนับว่าเป็นมาตรฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้า (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาดังกล่าว, 2549 : 4) ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องมี “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยหลังจากการที่มีการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับต่างๆ ซึ่งมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการตั้งแต่กระบวนการบริหาร โรงเรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศติดตาม เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จสูงสุดและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากกระบวนการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอและไม่สามารถสร้างทักษะที่จำเป็นให้กับผู้เรียนบนโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (คณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาโทเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา, 2554 : 1) การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ครูถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครู โดยมาตรา 52

กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู ณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาดังกล่าว, 2549 : 4) ขณะเดียวกันประเทศไทยได้ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้ให้ความสำคัญในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและนานาชาติ พัฒนาทักษะให้คนได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต่อยอดสู่นวัตกรรมความรู้ การฝึกฝนจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่กับการพัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับแนวโน้ม การจ้างงานในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาดังกล่าว, 2554 : 11) แต่จากการจัดการศึกษาที่ผ่านมา การจัดการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยให้ครูบรรยายให้นักเรียนฟังในห้องเรียน และนักเรียนกลับไปอ่านสมุดจดคำบรรยาย เอกสารประกอบการสอน ตำรา เพื่อจดจำไปตอบข้อสอบให้ตรงกับตำรา ครูอาจารย์ไทย ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในแนวนั้น (ฟังบรรยาย-ท่องจำ-สอบ) มาก่อน และมีความเป็นนักวิชาการ นักวิจัย นักอ่านน้อย ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพสมองในการเรียนรู้ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ประยุกต์ใช้เป็น (วิทยากรเชิงกุล, 2559 : 68) การรายงานการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (The Global Competitiveness Index Report) ของ World Economic Forum หรือเวทีเศรษฐกิจโลก ได้รายงานผลสรุปขีดความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษาต่ำสุด ประจำปี 2556 - 2557 จาก 148 ประเทศ ปรากฏว่าประเทศไทยถูกจัดอันดับอยู่ในอันดับที่ 78 ของโลก และอันดับที่ 8 ของกลุ่มอาเซียน รองจากประเทศเวียดนาม ที่ได้อันดับ 7 และประเทศกัมพูชาได้อันดับ 6 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาให้มี

คุณภาพที่สำคัญมากคือ คุณภาพครู เพราะครูเป็นผู้นำหลักสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนจึงขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และเทคนิควิธีการสอนของครูแต่ละคน จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกทำให้ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและทันสมัยอยู่เสมอ แต่ครูบางท่านก็ยังไม่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ยังคงใช้วิธีการสอนแบบที่ตนถนัดคือเน้นการฟังบรรยายจากครูอาจารย์มากกว่าที่นักเรียนนักศึกษาจะรู้จักอ่านศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นพ. วิจารณ์ พานิช เคยกล่าวไว้ว่า การสอนของครูในปัจจุบันพบว่าเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ ยังถ่ายทอดความรู้แบบสอนวิชา ส่งผลให้เด็กมีสมบัติที่น่ากลัวที่สุด คือ ขาดภาวะผู้นำ เด็กจะมีทักษะความเป็นผู้นำได้ก็ต่อเมื่อมีความมั่นใจในตัวเอง ดังนั้นวิธีการเรียนรู้ของ นักเรียนในยุคใหม่จึงต้องเรียนโดยลงมือทำ ฝึกให้ปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น แต่ไม่ควรปล่อยให้เด็กเรียนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 อ้างถึงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9, 2559 : 1)

โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมีมาก ทำให้อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ผู้เรียนจึงไม่สามารถลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอที่จะจัดซื้อให้กับผู้เรียนได้ใช้ครบทุกคน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นบุคคลสูงอายุทำให้การใช้เทคโนโลยี และสื่อ นวัตกรรมไม่หลากหลาย ทำให้นักเรียนมองเนื้อหาบางรายวิชาไม่ชัดเจน และครูบางท่านยังไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันส่งผลทำให้การจัดการเรียนสอนผู้เรียนยังคงแบบดั้งเดิม ไม่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกจากนี้ครูและผู้บริหารในโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อประเมินผู้เรียนหลังจากที่ได้มีการจัดการสอนแล้ว จึงทำให้ครูไม่สามารถทราบว่าการจัดการเรียนการสอนของตนเองเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนหรือไม่ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้สอดคล้องกับ วิทยากร เชียงกุล พบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดของระบบการศึกษาของไทยคือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมมาแบบล้าหลังทั้งเรื่องอุดมการณ์และแนวทางการศึกษาเรียนรู้ มีกรอบ

คิดแบบจารีตนิยม (CONSERVATIVE) มุ่งรักษาสถานะภาพเดิมที่พวกตนเคยชินและได้รับประโยชน์ เน้นเรื่องการเชื่อฟัง การเคารพค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และสอนความรู้สามัญ และทางอาชีพ ที่เน้นการท่องจำและวัดผลในเรื่องเนื้อหา ไม่ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย อย่าง เป็นวิทยาศาสตร์ ขาดความเข้าใจและละเอียดการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสังคมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมยอมจำนน นั่งเรียนเฉยๆ เชื่อตามๆ กัน ไม่คิด ไม่ซักถามโต้แย้ง ไม่ได้แสดงออกความเป็นตัวของตัวเองหรือคิดสร้างสรรค์ (วิทยากร เชียงกุล, 2559 : 68)

จากปัญหาการวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ควรได้รับการปรับปรุง แก้ไข โดยเร็ว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1
2. เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ

สมมติฐานของการวิจัย

1. การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้แผนแบบงานวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสถานการณ์ไม่มีการทดลอง (one-shot non-experimental case study)

ประชากร

ประชากรในการวิจัย คือ บุคลากรโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวนทั้งสิ้น 79 คน จำแนกเป็น 1) ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้างานต่าง จำนวน 13 คน และ 2) ฝ่ายปฏิบัติการ สอนหรือครู จำนวน 66 คน ซึ่งไม่รวมผู้วิจัย

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวน 66 คน ซึ่งได้มาโดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วเลือกตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่งหน้าที่	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
1) ฝ่ายบริหาร	13	11
2) ครู	66	55
รวม	79	66

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวิทยฐานะ

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของ กลิคแมน, กอร์ดอน และรอส กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross Gordon) ประกอบด้วย 5 ด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice) ตอนที่ 2 สอบถามการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของ กลิคแมน, กอร์ดอน และ รอส กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross Gordon) มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของ ลิกเคอร์ท (Likert's rating scale) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตรวจสอบและวัดได้ตามขอบเขตของการวิจัย และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวิจัยของนางสาวจินตนา เสงจันทร์ มาทำการพัฒนา ปรับปรุง โดยปรึกษาและรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนสระกระโจมโสภณพิทยา จำนวน 30 ฉบับ แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.978

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจัดกระทำข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา
2. จัดระบบข้อมูล ตรวจสอบรวบรวมคะแนนแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณค่าสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
4. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับ

การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวิทยฐานะ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ (frequency : f) และร้อยละ (percentage : %)

2. การวิเคราะห์ระดับการนิเทศการเรียนการสอนของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 สถิติที่ใช้คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

3. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อนิเทศการเรียนการสอนของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ค่าสถิติที่ใช้ คือ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one – way ANOVA)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 66 คน เป็นเพศชาย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 เป็นเพศหญิง จำนวน 45 คน คิดเป็น

ร้อยละ 68.18 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9 มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 22.73 มีอายุ 41 - 51 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 12.11 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 56.06 การศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 65.15 และจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 34.85 โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานต่างๆ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และเป็นครูผู้สอน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่เกิน 10 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ประสบการณ์ในตำแหน่ง 11 - 20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 ประสบการณ์ในตำแหน่ง 21 - 31 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 และประสบการณ์ในตำแหน่ง 31 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 37.88 ซึ่งมีอันดับวิทยฐานะ เป็นครูผู้ช่วย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ครู คศ.1 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12 ครู คศ.2 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 ครู คศ.3 จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 56.06 และครู คศ.4 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.52

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการนิเทศการเรียนการสอนของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 โดยภาพรวม

ด้าน	การนิเทศการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	3.88	0.53	มาก
2	การพัฒนากลุ่ม	3.73	0.68	มาก
3	การพัฒนาหลักสูตร	3.83	0.58	มาก
4	การพัฒนานุเคราะห์	3.87	0.56	มาก
5	การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	3.59	0.69	มาก
	รวม	3.78	0.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.78,S.D.=0.54) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 มีการนิเทศการศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ($\bar{X}$ =3.88,S.D.=0.53)การพัฒนานุเคราะห์

($\bar{X}$ =3.87 ,S.D.=0.56) การพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ =3.83,S.D.=0.58) การพัฒนากลุ่ม ($\bar{X}$ =3.73,S.D.=0.68) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ($\bar{X}$ =3.58,S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเฉพาะส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.53–0.69 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการเรียนการสอนของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพแตกต่างกัน พบว่า

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวิทยฐานะ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การนิเทศการเรียนการสอนของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 พบว่า มีการนิเทศการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าระดับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดโครงสร้างการบริหารงานออกเป็นสัดส่วน มีการรอบการปฏิบัติให้ผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นแนวทางในการดำเนินงานซึ่งได้กำหนดขอบข่ายงานไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริหารเข้าใจลักษณะงานการนิเทศการศึกษาและเห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา สามารถกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการนิเทศได้อย่างชัดเจนโดยคำนึงถึงหลักกลายามีตรเป็นกันเองช่วยเหลือให้คำแนะนำครูผู้สอน ให้โอกาสให้ครูปรึกษาหารือถึงปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมแนวทางการแก้ไข มีการจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการพัฒนาความสามารถของครูอยู่ตลอดเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษาซึ่งจะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ และความพึงพอใจในการทำงานสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญชัย อาจิณสมาจาร ที่ว่าการนิเทศการศึกษา คือกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่ง ในการให้คำแนะนำและชี้ช่องทางในลักษณะเป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวเอง และภาพการเรียนการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ (ชาญชัย อาจิณสมาจาร อ้างถึงใน หน่วยงานนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556 : 9) และทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังเล็งเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนจึงจัดให้ในการประเมินครูต้องมีการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเกณฑ์ในการประเมินด้วย เพื่อให้ครูได้ทราบผลการจัดการเรียนการสอนของตนเองว่าเหมาะสมกับนักเรียนหรือไม่และนำผลที่ได้

จากการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง จากปัจจัยหลายๆ ด้านดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองหล่อ ตุ่มทองคำ ได้ทำวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศภายในของกลุ่มผู้นิเทศโรงเรียนวัดมะเกลือ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในของกลุ่มผู้นิเทศโรงเรียนวัดมะเกลือโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกและการปฏิบัติงานนิเทศด้านการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในลำดับมากเป็นลำดับสุดท้าย (ทองหล่อ ตุ่มทองคำ, 2554) เช่นเดียวกับ สุริย์มาศ สุขกลี ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการตรวจสอบคุณภาพจากการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพโดยรวมรายด้านและรายข้อ อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (สุริย์มาศ สุขกลี, 2550) และข้อค้นพบของ บัณฑิต เสาวคนธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาระกิจการนิเทศกับการปฏิบัติเชิงประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่าทุกภารกิจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละภารกิจพบว่า ทุกภารกิจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาครู การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (บัณฑิต เสาวคนธ์, 2545 อ้างถึงใน ภัทรานิษฐ์ สุทธิแสงจันทร์, 2554) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของจินตนา เสงจันทร์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของการปฏิบัติงานนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนเบิกไพร - คิ่งพะยอม สำนักงานการประถมศึกษาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมในการปฏิบัติงานนิเทศทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (จินตนา เสงจันทร์, 2547 อ้างถึงใน ลักษณะ ใจเที่ยงกุล, 2556)

เมื่อพิจารณาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เป็นรายด้านพบว่า การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นผู้บริหารจำเป็นต้องมีการคัดกรองและสรรหาเป็นอย่างดี ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง จึงทำให้เข้าใจบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปได้อย่างถูกต้อง และให้ความสำคัญทางการศึกษาในด้านต่างๆ ผู้บริหารโรงเรียนบริหารแจ่มใส

วิทยา 1 ได้ให้ความสำคัญทางด้านเทคโนโลยีจึงได้มีการจัดบริการด้านไอทีสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อใช้ในการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัญชลี โพธิ์ทอง ที่กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาควรมีหน้าที่ ในการกำหนดนโยบายและแผนของสถานศึกษา กำหนดทรัพยากรที่ต้องการ เพื่อจัดหาหรือจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงเกณฑ์ในการจัดสรรและความสำคัญ ตลอดจนควบคุมดูแลให้ทรัพยากรนั้นตรงกับคุณลักษณะและเพียงพอต่อการนำไปใช้ (อัญชลี โพธิ์ทอง, 2555 : 38-39) จากแนวคิดดังกล่าวส่งผลให้ การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ในด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมมาตร ทองพิลา ได้ทำการวิจัยเรื่อง บรรยากาศโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานศูนย์ขยายระยะสายไหม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการนิเทศภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานศูนย์ขยายระยะสายไหม ในรายด้านอยู่ในระดับดี โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การสร้างกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศเพื่อให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงเป็นอันดับแรก (สมมาตร ทองพิลา, 2550) และสอดคล้องกับ ภิญโญ สุทธิพิทยศักดิ์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารที่ประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมการนิเทศด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงมีค่าเฉลี่ยมาก (ภิญโญ สุทธิพิทยศักดิ์, 2551) เป็นไปในทำนองเดียวกันกับ นพพงศ์ คงประจักร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก (นพพงศ์ คงประจักร, 2556)

ในส่วนการนิเทศการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ 2 คือ การพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก การจัดการศึกษาจำเป็นต้องทันสมัย

ตลอดเวลา อีกทั้งครูสภาได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานให้ครูศึกษาค้นคว้าพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์การหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น และต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน โดยทางโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร เพราะถือว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน คุณภาพของงานขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ทางโรงเรียนได้เขียนโครงการต่างๆ เพื่อรับรองการจัดกิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร เช่น โครงการศึกษาดูงาน โครงการจัดอบรมในด้านต่างๆ เป็นต้น สอดคล้องกับ อัญชลี โพธิ์ทอง ได้กล่าวว่าการพัฒนาครู เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติสูงขึ้น ตลอดจนมีจิตลักษณะที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงานจนมีความก้าวหน้าในอาชีพครู ซึ่งอาจเป็นการศึกษา การฝึกอบรม หรือกิจกรรมต่างๆ ทั้งในรูปการศึกษาปกติและการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อพัฒนาจิตลักษณะ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และวิธีการปฏิบัติของครู เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ปฐมมา สิทธิสร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี รายด้านอยู่ในระดับมาก (ปฐมมา สิทธิสร, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์ อัมพลพ ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก (รัชฎาภรณ์ อัมพลพ, 2558) และ โกศล อินดี ได้ศึกษาการศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่าด้านการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก (โกศล อินดี, 2551)

ในด้านการนิเทศการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ 3 คือ การพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็น

กรอบแนวทางให้สถานศึกษาได้จัดทำให้สอดคล้องตามหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรขึ้น จึงทำให้ได้หลักสูตรที่สามารถนำไปใช้งานและมีผลที่ดีต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองหล่อ ดุ่มทองคำ ได้ทำวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานนิเทศภายในของกลุ่มผู้นิเทศโรงเรียนวัดมะเกลือ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานนิเทศภายในของกลุ่มผู้นิเทศโรงเรียนวัดมะเกลือโดยรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก (กรวีร์ เกษบรรจง, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ชัย ศรีศุภลักษณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2 รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดอบรมครูประจำการ ด้านการจัดการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการพิเศษแก่นักเรียน ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอน และด้านการจัดหาบุคลากร (ณรงค์ชัย ศรีศุภลักษณ์, 2553) และสอดคล้องกับ ชัยญญาภัค รำพรรณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาสมรรถภาพของผู้นิเทศกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประชาบำรุง สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสมรรถภาพของผู้นิเทศในโรงเรียนประชาบำรุง สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร รายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ การประเมินผลการสอน การพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน และการฝึกอบรมครูประจำการ (ชัยญญาภัค รำพรรณ, 2551)

ในด้านการนิเทศการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ 4 คือ ด้านพัฒนาครู เนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ได้จัดกลุ่มตามความรู้ความสามารถของครูผู้สอน คือแบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา นอกจากนี้ยังแบ่งกลุ่มงาน

ประกาศนียบัตร ทำให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนสมาชิก มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งเดียวกัน จึงทำให้บรรยากาศการทำงานมีความสุข สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญา (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551, 2551 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ธงชัย ศึกษาการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านพัฒนาครูอยู่ในระดับมาก (สมพร ธงชัย, 2554) สอดคล้องกับสมพงษ์ เกสร ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ระดับการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม อยู่ในระดับมาก (สมพงษ์ เกสร, 2554) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของครูแต่ละคนด้วยวิธีการที่ยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้มีครูและนักเรียนจำนวนมากมาย ผู้บริหารไม่สามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้บางเรื่องที่เป็นความขัดแย้งกันระหว่างครูอาจทำให้ครูกลุ่มคนเหล่านั้นมองได้ว่าละเลยปัญหา ทั้งนี้การตัดสินใจในการแก้ปัญหาของผู้บริหารต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล ซึ่งจะทำให้มีฝ่ายที่เสียประโยชน์ จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ข้อนี้ได้ระดับปานกลาง

ส่วนด้านการนิเทศการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ 5 คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้เห็นความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงได้กำหนดเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะโดยให้พิจารณาจากเอกสารรายงานการวิจัยปฏิบัติการสำหรับสายผู้สอน ทำให้ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น ทางโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ได้กำหนดให้ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ต้องทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ในการเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ 2 ครั้ง จึงทำให้ครูในโรงเรียนได้ปฏิบัติอย่างแท้จริง เพราะทางโรงเรียนเชื่อว่าการวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้จากปัญหาที่ชัดเจน อย่างมีระบบและเป็นทางการ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น อีกทั้งยังส่งผลให้

ครูได้ทราบกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ว่ามีประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียนและนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ในรายวิชานั้นๆ ได้หรือไม่ จึงทำให้ครูได้พัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองเพื่อให้ นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 30 ได้ให้ความสำคัญ ของการวิจัยมีความจำเป็นในกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยการเรียนการสอน เพื่อให้ ดำเนินการสอดคล้องกับธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 อ้าง ถึงใน รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2554 : 114) ได้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กิ่ง ลีมีประสาธ ได้ศึกษาการนิเทศภายในของ ผู้บริหารสถานศึกษาโซนคุณภาพราชินีบูรณะ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า การนิเทศภายในของ ผู้บริหารสถานศึกษาโซนคุณภาพราชินีบูรณะ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 รายงานพบว่า อยู่ในระดับ มากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับ ได้แก่ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาบุคลากร การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การ พัฒนากลุ่มและพัฒนากลุ่ม (กิ่ง ลีมีประสาธ, 2548 อ้าง ถึงใน สีวาลัย สวัสดิ์รักษา, 2558) และ ศรีสุตา แก้วทอง ได้ ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การ ดำเนินการนิเทศภายในการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน อยู่ ในระดับมากทุกด้าน

2. จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นต่อการนิเทศ การศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง หน้าที่ ประสิทธิภาพในตำแหน่ง และวิทยฐานะ ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้ง ไว้ ทั้งนี้มาจากทางโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 เล็งเห็นถึง ความสำคัญในระบบการนิเทศการศึกษา การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารของบุคลากรภายในโรงเรียน จึงได้มีการจัดประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทของโรงเรียน หรือทราบถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้มีส่วนร่วมทั้งที่ผ่านมาแล้ว และกำลังจะเกิดขึ้น เพื่อให้บุคลากรทุกคนทราบและรู้สึกถึง ความมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ ผ่องเพ็ญ ปนสีทา ที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมการ นิเทศที่จะนำไปใช้กับบุคลากรในโรงเรียน มีดังนี้ คือ การ ประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การสนทนาทางวิชาการ การ ประชุมนิเทศครูใหม่ การประชุมให้คำปรึกษาหารือ การประชุม ปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์

การแบ่งกลุ่มให้คำแนะนำช่วยเหลือกัน เป็นต้น (ผ่องเพ็ญ ปนสีทา, 2536 อ้างถึงใน อัญชลี โพธิ์ทอง, 2556 : 191) จาก การปฏิบัติดังกล่าวทำให้ความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพในตำแหน่ง และวิทยฐานะ ในภาพรวมและ รายด้านของโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุตา แก้วทอง ได้ทำวิจัย เรื่อง การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผล การเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในตามตำแหน่ง ไม่ แตกต่างกัน (ศรีสุตา แก้วทอง, 2556) สอดคล้องกับ ภัทร พงษ์เจริญไทย ได้ศึกษา การดำเนินงานนิเทศภายในของ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายใน จำแนก ตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่ แตกต่างกัน (ภัทร พงษ์เจริญไทย, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัย ของนรา อารังสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการ ของครูในการนิเทศภายในจากผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี พบว่าความต้องการของครูใน การนิเทศภายในจากผู้บริหารเมื่อเปรียบเทียบกับสถานภาพ พบว่า 1) ครูชายและครูหญิงมีความต้องการในการนิเทศ ภายในจากผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 5 งาน 2) ครูที่มีประสบการณ์สอนมากและครูที่มี ประสบการณ์การสอนน้อย มีความต้องการในการนิเทศภายใน จากผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 5 งาน (นรา อารังสุข, 2548 อ้างถึงใน สุนันทา สบายวรรณ, 2555) สอดคล้องกับ รังสรรค์ คุ่มตระกูล ได้ทำวิจัยเรื่อง ความ ต้องการการนิเทศภายในของคุณครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอน อำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ และ ความต้องการนิเทศภายในของ ครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่าง กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (รังสรรค์ คุ่มตระกูล, 2551) สอดคล้องกับ สุดใจ ท้าวประสิทธิ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของโรงเรียนสาธิตฯ ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (สุดใจ ท้าวประสิทธิ์, 2552)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้ง 5 ด้าน พบว่าการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริม ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครู จัดให้มีการจัดสำรวจความต้องการของครูอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูได้มีทรัพยากรที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนของตน มีการให้ความสำคัญกับการใช้สื่อของครูเพื่อให้ครูได้พัฒนาการสอนอยู่เสมอ
2. จากผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาก่อนสอนของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้ง 5 ด้าน พบว่า

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้เห็นความสำคัญในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับตัวผู้เรียน ซึ่งอาจจัดให้ความรู้ อบรมเกี่ยวกับการทำงานวิจัยในชั้นเรียน วิธีการและแนวทางปฏิบัติ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่อง การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนตามแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่นๆ
2. ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของครูระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรวิรุฬ เกษบรรจง. (2557). “ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1.” วารสารวิชาการ Veridian E-Journal 7, 1 (มกราคม-เมษายน): 74.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2550). แผนพัฒนาการพัฒนาระดับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- โกศล อินดี. (2551). “การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1.” ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- จินตนา เสงจันทร์. (2547). “พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มโรงเรียนเบ็ญไพโร-คังพะยอม สำนักงานการประถมศึกษาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. อ้างถึงใน ลักษณ์า ใจเที่ยงกุล. (2556). “พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1. (2557). รายงานผลการจัดการศึกษา และสารสนเทศ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประการศีกษา 2556. สุพรรณบุรี: โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2547). การนิเทศการสอนแผนใหม่. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- ภัทร พงษ์เจริญไทย. (2559). “การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร.” การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ภิญโญ สุทธิพิทยศักดิ์. (2551). “ พฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารที่ประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัยญากัด รำพรรณ. (2551). “ ศึกษาสมรรถภาพของผู้นิเทศกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประชาบำรุง สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร.” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รังสรรค์ คัมตรกุล. (2551). “ ความต้องการการนิเทศภายในของครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.” ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยากร เชิงกุล. (2559). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สมพงษ์ เกสร. (2552). “ การดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการแพ้นาแห่งชาติ. (2549). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พี เอ็น เค อนด์ สกายพริ้นดิง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. (2559). คู่มือการนิเทศภายใน. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9.
- สุริยมาศ สุขกลี. “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” วารสารการบริหารการศึกษา มหาลัยบูรพา 1, 1 (ตุลาคม 2549-มีนาคม 2550): 133-138.
- สุดใจ ท้าวประสิทธิ์. (2552). “ การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สมมาตร ทองพิลา. (2556). “บรรยากาศโรงเรียนกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์เครือข่ายสระยายโสม.” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หน่วยงานนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2556). เอกสารแนวทางการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อัญชลี โพธิ์ทอง. (2556). การบริหารงานบุคลากรและการนิเทศงาน. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- Harris, Ben M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall.
- Glickman, Carl D., Stephen P. Gordon, and Javita M. Ross Gordon. (1990). *Supervision Instruction: A Developmental Approach*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon Inc.
- _____. (2001). *Supervision of Instructional: A Developmental Approach*. 8th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- _____. (2001). *Supervision and Instructional Leadership A Developmental Approach*, 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Good, Garter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw Hill.